

NOTAT

Redegørelse for tilgængeligheden af historiske data i Grønland og Færøerne til brug for dokumentation for beskæftigelsesperioder ved ansøgning om tidlig pension

31. marts 2023

J.nr. 23/01177 - 2022-7328

YS
HELS

I indeværende redegørelsen beskrives det overordnede resultat af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings undersøgelse af mulighederne for at indhente oplysninger til brug for sager om tidlig pension fra myndigheder i Grønland og Færøerne.

Til brug for afdækningen har Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering indhentet oplysninger fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv om mulighederne for at indhente historiske oplysninger om tilknytning til arbejdsmarkedet til brug for beregning af anciennitet til tidlig pension. Tilsvarende har Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering indhentet oplysninger fra Tjóðskjalasavnið, Færøernes nationalarkiv gennem Færøernes Udenrigs-, Uddannelses-, Forsknings- og Kulturministerium.

Regler om dokumentation for anciennitet

Retten til tidlig pension tager udgangspunkt i antallet af år på arbejdsmarkedet. Ancienniteten opgøres fra det fyldte 16. år og frem til det tidspunkt, hvor der er 6 år til folkepensionsalderen (61 år for nuværende). 42 års anciennitet giver ret til at modtage ydelsen i 1 år, 43 års anciennitet giver ret til at modtage ydelsen i 2 år, og 44 års anciennitet giver ret til at modtage ydelsen i 3 år.

Som udgangspunkt gives der anciennitet for perioder med tilknytning til arbejdsmarkedet, eller hvor man har stået til rådighed for arbejdsmarkedet. Dokumentation for anciennitet til tidlig pension kommer så vidt muligt fra en række offentlige systemer og registre, herunder primært ATP-data, skatteoplysninger og ydelsesregistre. Store grupper af lønmodtagere har siden 1964 indbetalt bidrag til ATP via deres arbejdsgiver. Oplysninger om indbetaling af bidrag til ATP afspejler derved en tilknytning til arbejdsmarkedet. Derudover medregnes dokumentation for perioder med barsel og perioder med beskæftigelse som selvstændigt erhvervsdrivende, når virksomheden har givet overskud.

For at perioder med ufrivillig ledighed ikke nødvendigvis udelukker personer fra at opnå ret til tidlig pension, er perioder på visse ydelser også anciennitetsgivende. Det er perioder med dagpenge, fleksjob, job med løntilskud, sygedagpenge og ledighedsydelse. Perioder med værnepligt og visse perioder med uddannelse tæller også med i anciennitetsopgørelsen.

Det er muligt at få tildelt mere anciennitet end beregnet ud fra registerdata, hvis ansøger kan fremvise relevant og fyldestgørende dokumentation, der sandsynliggør anciennitet. Dokumentationen skal indeholde de nødvendige oplysninger for at kunne beregne ancienniteten.

Ved vurderingen af dokumentation lægges der blandt andet vægt på:

- karakteren af dokumenterne, herunder om dokumentet er udstedt af en offentlig myndighed, a-kasse eller lignende,
- dokumentationens omfang, herunder om der er flere af hinanden uafhængige dokumenter, der bestyrker de forhold, der søges sandsynliggjort,
- periodens længde, herunder at jo længere perioden er, des større sikkerhed skal der være om den fremlagte dokumentation, og
- sagens omstændigheder i øvrigt, herunder om den fremlagte dokumentation i øvrigt på baggrund af en samlet vurdering forekommer rimelig og tilstrækkelig valid i forhold til at kunne sandsynliggøre ancienniteten.

Der er i bekendtgørelse fastsat regler med mere specifikke krav til dokumentation for de enkelte forhold, der kan medregnes til anciennitet.

Særligt om dokumentation fra Grønland og Færøerne

Grønland og Færøerne har hjemtaget beskæftigelses- og pensionsområdet og er ikke medlemmer af EU eller EØS. I udgangspunktet sidestilles Grønland og Færøerne derfor med et hvilket som helst tredjeland. I forbindelse med høringen over lovforslaget, der indførte ret til tidlig pension, tilkendegav Færøerne og Grønland, at landene er indforståede med, at der kan optjenes anciennitet af arbejde og drift af selvstændig virksomhed udført i Færøerne og Grønland. Perioder med beskæftigelse i Grønland eller Færøerne som lønmodtager, med drift af selvstændig virksomhed eller med ydelser mv., som er dokumenteret, kan derfor medregnes til anciennitet efter samme regler, som gælder for personer i et EU/EØS-land, Schweiz og Storbritannien.

En person, som kan dokumentere beskæftigelse som lønmodtager i et EU/EØS-land, Schweiz, Storbritannien, Færøerne eller Grønland, optjener således anciennitet for disse perioder. Dokumentation for præsterede arbejdstimer kan ske med f.eks. lønsedler, udbetalingspecifikationer, indbetalinger til pensionsordninger i EU/EØS-lande, Schweiz, Storbritannien, Færøerne eller Grønland.

Personer, der bor i et EU/EØS-land, Schweiz, Storbritannien, Færøerne eller Grønland, får tildelt 52 ugers anciennitet på baggrund af forældreskab eller adoption. Dokumentation for perioder med ydelser mv. modtaget i Færøerne eller Grønland kan også anvendes til anciennitet, hvis de svarer til ydelser, der kan medregnes til anciennitet, hvis de er modtaget i Danmark.

Der er i bekendtgørelse fastsat regler med mere specifikke krav til dokumentation for de enkelte forhold, der kan medregnes til anciennitet.

I 2021 fik ansøgere til tidlig pension en særlig adgang til egne oplysninger i Rigsarkivet, hvorefter Rigsarkivet kan fremfinde dokumentation for anciennitet på arbejdsmarkedet og sende til borgerne til brug for deres ansøgning til tidlig pension. Det fremgår af det danske Rigsarkivs årsrapport 2022, at Rigsarkivet har modtaget mellem 20 og 30 henvendelser om anciennitet på Færøerne og i Grønland, hvor Rigsarkivet har måttet henvisne til henholdsvis de færøske og grønlandske skattemyndigheder eller arkiver.

Grønland

Rigsarkivet i Grønland har bevaret et uafklaret antal personalesager på papir der kan anvendes til at dokumentere løn fra fx Den Kongelige Grønlandske Handel, Rigspolitichefen, Statens Luftfartsvæsen og Grønlandsministeriet.

Desuden findes data fra Grønlands Centrale Lønssystem fra året 1985 på mikrofilm. Mikrofilm anvendes ligesom mikrofilm til registrering og arkivering og læses i et særligt apparat, der forstørrede tekst eller billeder.

I digital form findes Økonomisk Statistikregister for Grønland (1977-1984), som indeholder data fra de grønlandske person- og selskabsselskabsoplysninger for personer over 15 år født den 1., 6., 11., 21. og 26. i en måned.

Derudover har Grønlands Nationalmuseum og Arkiv oplyst, at de delvist har skattesager fra perioden før 1995 i form af ligningssager (selvangivelser med bilag) fra personligt skattepligtige indkomster for indkomstårene 1975, 1980, 1985, 1990 og 1995, mens ligningssager for indkomster fra øvrige år som udgangspunkt kasseres.

Grønlands Tekniske Organisations arkiver rummer oplysninger om tidligere ansættelser fra perioden 1950-1980.

Departementet for Uddannelse, Kultur, Idræt og Kirke har oplyst, at deres erfaring fra Grønlands Nationalmuseum og Arkiv viser, at det har fundet oplysninger om tidligere ansættelser/skattesager i omkring 50 pct. af sagerne. STAR har ikke kendskab til, om der foretages egentlig registreringer af hvor ofte, der kan findes oplysninger om tidligere ansættelser/skattesager. Det er derfor ikke muligt endeligt at opgøre dette.

Færøerne

Færøernes nationalarkiv har oplyst, at arkivet sandsynligvis ikke har nyere oplysninger (efter 1985), der kan dokumentere ansættelsesforhold på Færøerne. Dokumentation i form af papirarkivalier er formentlig kasseret, da det kun et udsnit, typisk fra den 1., 10., 20. og 30. i en måned, der bevares. Oplysninger ved digital dokumentation er sandsynligvis ikke afhændet til nationalarkivet endnu, og derfor vil det være de enkelte myndigheder, som eventuelt vil kunne besvare forespørgsler om dokumentation.

Det mest omfattende og komplette materiale i form af papirarkivalier, som Færøernes nationalarkiv bevarer, er skatteoplysninger. Materiale med oplysninger om ansættelsesforhold til søs findes også hos enkelte myndigheder, fx lønreguleringsfonden og ulykkesforsikringen.

Vurdering/konklusion

På baggrund af ovenstående redegørelse er det STARs vurdering, at der ikke gennem yderligere undersøgelser vil kunne udarbejdes flere eller mere konkrete anvisninger til, hvordan der kan hentes dokumentation i Grønland og Færøerne. Det vil derfor alt andet lige være op til den enkelte ansøger om tidlig pension at indhente eventuel yderligere dokumentation, såfremt der ikke er tilstrækkelig dokumentation i de ovenfor nævnte registre og arkiver.

STAR bemærker afslutningsvis, at styrelsen som opfølgning på indeværende redegørelsen fremover vil informere om muligheden for at finde dokumentation i Grønland og Færøerne på dets hjemmeside.